

Kertomus matkasta Pernajan kirkolle 31.11.2001

Museoviraston rakennushistorian osaston edustajien käyntiä paikalla oli toivonut kirkkoherra Uolevi Salminen, muut osallistujat olivat taloudenhoitaja Monica Wiik ja Museovirastosta tutkija Marja Terttu Knapas, arkkitehti Sakari Mentu sekä konservaattori Pentti Pietarila.

Seurakunnan yhteydenoton syynä oli kirkkosalin kunnon sekä esteettisen asun tarkastelu, koska seurakunta 2003 kesällä täyttää 650 vuotta.

Todettiin kirkkosalin seinien ja holvien tummuneen edellisen restaurointikäsitteilyn (1950 - 60-l) jälkeen melko huomattavasti. Seinien likaantuminen on paikoitellen tapahtunut epätasaisesti, koska kylmempiin kohtiin (kivet lähempänä pintaa) tarttuu ilman epäpuhtautta nopeammin kuin esim. kivien saumakohtiin. Pintojen tummumisesta huolimatta todettiin, että kirkkosalin yleisilme on kuitenkin sopivasti "tunnelmallinen". Lisäksi kirkon pintojen puhdistaminen juhlavuoteen mennessä on taloudellisesti aika merkittävä panostus (työ ja telinekustannukset yhteensä n. € 80.000 - 100.000). Myös konservointityövoiman löytäminen näin lyhyellä varautumisajalla voi olla hankalaa.

Kiireellisenä työnä pidettiin kirkkosalin **ikkunoiden** kunnostamista. Useissa ikkunoissa esiintyi lasien välissä kondenssikosteutta (ulkolämpötila -5 C ja sisälämpötila +18-20 C). Kosteus ikkunoiden välissä kertoo sisäpuitteiden huonosta tiivistyksestä. Ikkunapuitteet tulee kunnostaa puuosiltaan, lasikittauksiltaan ja maalipinnoiltaan sekä tiivistää käyntisovituksen jälkeen. Kirkon ovet tulee myös tiivistää sopivalla tavalla.

Penkkien maalipinnat lohkeilevat jonkin verran, mutta voidaan kunnostaa paikallisesti restaurointimaalauksella. Paikkamaalaus vaatii tekijältään aika pitkää kokemusta vastaavanlaisesta työstä. Työtavasta tulee päättää mallipenkin korjauksen perusteella.

Kirkon lämmitys ja taide-esineiden säilyminen

Kirkkosalissa olevat lämpömittarit näyttivät saarnatuolin luona +18,5 ja lehterin urkujen tasolla +20C. Urkujen kyljessä ollut tavallinen hiushygrometri näytti ilman suhteellisen kosteuden lukemaa 56%(tavallisesti tällaiset mittarit näyttävät n. 10% liikaa, jos niitä ei ole tasaisin välein kalibroitu) eli kosteus lienee ollut tasoa 45% .

Alttarikaaopin ja triumfikrusifiksin väripinta on vaarallisessa määrin putoamassa pois ! Taide-esineiden pintakäsittelyn pelastamiseen on ryhdyttävä mahdollisimman pian. Työ tulee antaa vain koulutetulle taidekonservاتورille. Vähimmäistoimenpiteenä on irtoavan värikerroksen suojaaminen väliaikaisesti. Kirkon kaikissa massiivisissa puuosissa oli havaittavissa liiallista kuivumista (luultavasti myös urkujen osalla) ja sen seurauksena halkeilua ja maalikerrosten irtoamista. Kirkkoon aikoinaan asennetut höyrystävät kostutusalttaat (2 kpl) laitteistoinen näyttävät silmämääräisen tarkastelun perusteella aikansa eläneiltä. Kirkon sisäilman kosteustilan parantamiseksi tulee peruslämmitystasoa laskea viikoilla +10 C tasolle ja tilaisuuksia varten nostaa vain korkeintaan +18 C asteeseen. Myös edellämainitut ikkunoiden ja ovien tiivistäminen auttavat kosteuden säilymisessä. Ilman suhteellisen kosteuden suurta vaihteluväliä talven kuivumisen ja kesän kostumisen välillä tulisi pienentää mm. pyrkimällä säilyttämään talvella kosteustasoa ylempänä esim. 55 - 60 Rh%.

Muita huomioita kirkkosalin esteettisen asun parantamiseksi

-lattian ja jalkalaudan paikkamaalaustarve?

-jalkalaudan suojassa olevan sähköpatteriputken maalaustarve ?

-ovien paikoitellen kuluneen ja vaurioituneen laseeraus korjaustarve?

-kirkkosalin lattian aluksen olosuhteiden tarkistamista varten tulisi tehdä lattiaan tarkastusluukkuja mm. pohjoisseinälle.

-kirkon julkisivun alaosilla paikkakorjauksen tarvetta. Korjausohjeet antaa Museovirasto.

- Kirkon ullakon kattorakenteita tarkasteltiin tulevaa tutkimusta silmälläpitäen. Mitään akuuttia ongelmaa ei tarkastuksen yhteydessä havaittu.

Marja Terttu Knapas

Marja Terttu Knapas

Sakari Mentu

Sakari Mentu

Pentti Pietarila

Pentti Pietarila

Tiedoksi : -Kansallismuseon konservointilaitos
-Kirkkohallitus / Nina Lempa